

שחולקים את המעות, כדין כל ממון המוטל בספק, שלדעת חכמים חולקים.⁽⁵³⁾

וכאן בבבל אמרו: שודא עדיף — עדיף לתת את המעות על פי ראות עיניו של השליח, מאשר לחלוק.

ורבי שמעון הנשיא אכן **מעשה אתא לאשמועינן** — בא להשמיענו מעשה.

עתה מבררת הגמרא את מעמדו של רבי שמעון:

איבעיא להו — נסתפק להם [לחכמי הישיבה]: **רבי שמעון הנשיא**. האם באמת **נשיא הוא? או שמה — משמיה דנשיא קאמר** — משמו של נשיא אמר?

ופושטים: **תא שמע** — בא שמע — ממה **דאמר רב יוסף: הלכה כרבי שמעון הנשיא**. משמע שהיה נשיא!⁽⁵⁴⁾

אך הגמרא אינה מקבלת את ההוכחה:

ועדיין תיבעי לך — [גם לאחר ציטוט דברי רב יוסף] עדיין יש לך להסתפק: **נשיא הוא? או דקאמר משמיה דנשיא?**

ומסיימת הגמרא: **תיקו** — השאלה לא באה לידי הכרעה.

ודנה בגוף דברי רב יוסף:

גופא: אמר רב יוסף: הלכה כרבי שמעון הנשיא שאמר יחזרו המעות ליורשי המשלח.

ויש להקשות: **והא קיימא לן** — והרי מקובל להלכה **שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו** — נחשבין הם? ואם כן, גם אם לא מת המשלח, יש לתת את המעות למקבל או ליורשיו?

או לא. ומסיים הפני יהושע: ועדיין לא נתיישרה דעתי בזה וצריך עיון.

53. בבבא קמא דף מו עמוד א.

54. לכאורה קשה, הרי אין בדברי רב יוסף יותר משמעות על היות רבי שמעון נשיא, מאשר בדברי המשנה? וכמו שהגמרא מיד מקשה! אלא התירוץ הוא, שדוקא על לשון המשנה שייך לומר, שהתנא קיצר בלשונו. וכמו שכותבים התוספות (בדיבור המתחיל: א). אבל רב יוסף, שהיה אמורא, אם באמת לא היה רבי שמעון נשיא, היה צריך לבאר בלשונו ולומר: הלכה כרבי שמעון שאמר משמו של הנשיא וכדו'.

ודחיית הגמרא, שיתכן שרב יוסף נקט את לשון המשנה, ואם כן, אין בדבריו כל הוכחה.

מרע ככתובין וכמסורין דמו" כרבנן או לא, וכן אם "מצוה לקיים דברי המת או לא. אם כן מה שייך לפרש שהכל תלוי בדעת הנותן?

ומתוך, שיתכן שבאמת בכל דיני שכיב מרע סוברים כך חכמים [שדבריו נחשבים ככתובין וכמסורין]. והיינו משום שהוא בהול ונחפז, ואין דעתו מיושבת להקנות בדרכי הקניינים, או באופן אחר המועיל. לכן — כדי שלא תטרף דעתו — החשיבו חכמים את דבריו כאילו עשה קנין. ורבי אלעזר לא חשש לכל זה. ולפי זה, יתכן שבדבר זה עצמו הסתפקו חכמים בברייתא, שמה רבנן לא אמרו את דבריהם בפסקנות, אלא רק שכל מקרה ומקרה נידון לגופו. והיינו, האם ראו על השכיב מרע שרצונו היה שיקיימו דבריו במלואם, אלא שלא היה לו פנאי לעשות קנין,